

صورت می گرفت بیشتر حول خوش خرید و فروش محصولات کشاورزی بود و مردم عادی کمتر به این شهرستان تردد داشتند اما از ابتدای فعالیت این هتل در اواخر سال ۹۴ تا امروز نزدیک به ۱۵۰ گردشگر عمدتاً اروپایی تجربه متفاوتی را با خود برده اند. اولین هتل آپارتمانهای بافت و راین و نیز هتل سنتی متولی باشی، سنتی شاه نعمت الله ولی و هتل ایرانگردی از دیگر فضاهای اقامتی تازه تاسیس استان بودند. همچنین نزدیک به ۶۰ تخت به ظرفیت هتل های جهانگردی استان افزوده شد. باغ فتح آباد نیز نقطه مشترک حیات میراث فرهنگی و گردشگری استان دیگر تجربه قابل توجه این دوره بود.

آموزش گردشگری

رکن اساسی توسعه و پیشرفت گردشگری همانند هر فعالیت دیگری فراهم نمودن بستر آموزش و ارتقاء دانش است. از ابتدای دهه هشتاد که آرام آرام رشته های مرتبط با گردشگری جای خود را در مراکز آموزش عالی باز کرد، استان کرمان هم در دانشگاه شهید باهنر، پیام نور و علمی کاربردی این روند را شکل داد. در بخش دیگر و در راستای به روز رسانی دانش افراد حرفه ای و نیز تربیت این بخش از شاغلین، موسسات آموزش تخصصی گردشگری تحت نظارت سازمان میراث و وظیفه برگزاری دوره های کوتاه و میان مدت را بر عهده دارند. برگزاری دوره های مربوط به مدیران فنی دفاتر خدمات مسافرتی، هتل داری، راهنمایان گردشگری و نیز کارگاه ها و سمینار های تخصصی عمده فعالیت این دست موسسات می باشد. برای سال های زیادی نزدیک به ۱۵ سال بار این بخش بر دوش تنها موسسه تخصصی استان کریمان کویر بود. با هدف ایجاد بستر رقابتی، تخصصی تر شدن دوره ها، رفع نیازها و خلاء های موجود و بهره گیری بیشتر از ظرفیت ها، در حال حاضر ۴ موسسه آموزش تخصصی هفتواد، آگاه اندیشان و عرفات زرنجان تازه ای به آموزش گردشگری بخشیده اند. این موسسات که عمدتاً توسط فارغ التحصیلان بهترین دانشگاه های گردشگری کشور اداره می شوند به لحاظ کیفی نیز عملکرد قابل دفاعی دارند. علاوه بر این در حال حاضر استان کرمان با تربیت سه دسته راهنمای تور تخصصی از جمله تاریخی فرهنگی، اکوتور و ژئو تور جز استان های پیشرو کشور محسوب می گردد. افزایش حضور اساتید برجسته و صاحب نام ملی در این سال ها، نکته مهمی در این بخش محسوب می گردد.

از نگاهی دیگر برگزاری بیش از ۴۰ دوره آموزش کوتاه مدت برای گروه های هدف مشخص و مرتبط با این صنعت از عوامل انتظامی گرفته تا فعالان بخش حمل و نقل عمومی و دهیاران مناطق گردشگری و مدیران و کارکنان زیر بخش های صنعت گردشگری استان را کوردی جالب توجه است تا جایی که می توان به لحاظ کمی تعداد این دوره ها را با کل ادوار آموزشی تاریخ گردشگری استان مقایسه کرد. بخش اعظم این دوره ها با اعتبارات دولتی توسط بخش خصوصی انجام شده که همچنان ادامه دارد.

شاغلان گردشگری

از آنجا که شاید مهمترین هدف هر فعالیت در کنار سود آوری و ارزش افزوده، از نگاه سیاست گزاران و برنامه ریزان، ایجاد اشتغال و کار آفرینی است در این رابطه هم صنعت گردشگری استان تجربه خوبی را از سر گذراند.

صنعت پر نوسان گردشگری استان تا پایان سال ۱۳۹۱ نزدیک به ۳۰۰۰ نفر را در خود مشغول به کار داشت. بخش اعظم این افراد در بخش های پذیرایی و اقامتی فعالیت داشتند که پس از آن دفاتر خدمات مسافرتی و در نهایت راهنمایان گردشگری.

ایجاد و توسعه تاسیسات و افزایش سرمایه گذاری ها عامل مهمی در بالا رفتن شاخص مربوط به اشتغال گردشگری استان شده است. فقط در بخش اقامت گاه های بوم گردی عددی نزدیک به ۳۰۰ نفر به طور مستقیم فعالیت دارند که نزدیک به ۱۰ درصد آمار گذشته را ارتقاء داده است. همچنین در سایر بخش ها از جمله تاسیسات پذیرایی تعداد ۴۲۰ نفر و در سایر بخش ها از جمله دفاتر خدماتی، فضاهای اقامتی، تفریحی، آموزشی و نیز راهنمایان گردشگری و رانندگان حرفه ای این صنعت اشتغال بیش از ۳۰۰ نفر را به خود اختصاص داده است. این رشد بیش از ۳۰ درصدی طی این سال ها به خوبی نمایانگر توانایی این صنعت در ایجاد اشتغال پایدار می باشد که با در نظر گرفتن تکاثر بالایی که گردشگری دارد (گاه به ازای ایجاد هر شغل مستقیم تا ۷ شغل غیر مستقیم ایجاد می کند) نقش فزاینده ای در این رابطه دارد. از سویی دیگر پایین بودن قیمت تمام شده و میزان پایین سرمایه لازم جهت ایجاد شغل در این صنعت مهمترین شاخص رقابت پذیری از این بعد محسوب می گردد. برای نمونه در بخش اقامت گاه های بوم گردی با بهره گیری تنها حدود ۱۱۰۰ میلیون تومان کمی بیش از یک میلیارد تومان تسهیلات پرداختی و ارزش قیمت صندوق کار آفرینی امید، شاهد بیش از ۳۰۰ نفر شاغل هستیم که از این تعداد حدود ۶۵ تا ۷۰ درصد را خانم ها شامل می شوند که نکته جالب توجه ای است.

سرمایه گذاری

شاخص مهم و سرنوشت ساز گردشگری یعنی سرمایه گذاری نیز شاهد تحولات قابل توجهی شد. با اینکه در دهه هفتاد و ابتدای دهه هشتاد بر اساس اهداف بلند استان کرمان توجه به گردشگری به عنوان یکی از سه محور توسعه استان روندی رو به رشد در سرمایه گذاری را ایجاد کرده بود متأسفانه تحت تاثیر برخی تحولات از جمله برخی مسایل امنیتی و نیز زلزله سنگین و تاثیر گذار بم این حرکت باز ایستاد و به کندی گرا بیید. در خلال سالهای دهه هشتاد تا ۹۰ نیز تلاش هایی برای توسعه زیر ساخت ها انجام گرفت و به ویژه طی سال های ۸۵ تا ۸۹ که وضعیت مالی مناسبی برای حمایت از طرح ها وجود داشت که متأسفانه به دلیل ضعف در بنیه کارشناسی، برنامه ریزی و مدیریتی این حوزه، آنگونه که شایسته بود از این فرصت بهره برداری نشد. توجه به نگاه جدی تر و تغییر رویکرد دولت و نیز ابلاغ سیاست های کلان برنامه ششم توسط مقام معظم رهبری، توجه به مبحث گردشگری جدی تر قلمداد شده است و استان کرمان به عنوان یکی از مهمترین استان های کشور شاهد اجرای پروژه های بزرگ و کوچک فراوانی است که برخی از آنها نمونه های منحصر به فردی در سطح کشور محسوب می گردند. در حال حاضر رقمی نزدیک به ۲۸۰۰ میلیارد تومان در قالب ۶۸ پروژه سهم قابل توجهی از سرمایه گذاری های استان را شامل می شوند. این رقم که یک رکوردی در تاریخ گردشگری استان، محسوب می شود اکنون بیش از ۵۰ درصد آن در حال اجراست و بقیه هم در حال طی مراحل قانونی و فرایند های واگذاری زمین و ... هستند.

مجموعه بزرگ سیتی سنتر سیرجان مربوط به گروه مالی گردشگری ایران، پروژه توسعه اکوتوریسم پارک ملی خیر مربوط به هواپیمایی ماهان، ۷ هتل ۳ تا ۵ ستاره، مجموعه آبی رفسنجان و... بخشی از این طرح ها و پروژه های در حال اجرا می باشند و ماه به ماه به مرحله بهره برداری نزدیکتر می شوند. مرمت و تغییر کاربری خانه حاج آقا علی رفسنجان به هتل بزرگ سنتی، تعیین تکلیف کاروانسرای وکیل کرمان، واگذاری عمارت شتر گلوی ماهان و دهها کار دیگر از این دست تحولات مهمی در مسیر گردشگری استان ایجاد نموده که آینده ای بسیار متفاوت را در سطح استان رقم خواهد زد و می توان اذعان کرد تحولات گردشگری استان بر سرنوشت و آینده گردشگری کشور نیز تاثیر جدی خواهد گذاشت.

* معاون گردشگری اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان کرمان

